

GYOMAI UJSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Nagydévre 1-30 F., Fél évre 2-60 P., Egész évre 5-20 P.

Befizetések postacsekken:

„Hungária-nyomda Gyoma” csekkszám 18.290.

Lapzárta csülörtők este 6 óra.

Megjelenik minden szombaton reggel.

Feladós szerkesztő: WAGNER MÁRTON

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

„HUNGÁRIA” KÖNYVNYOMDA

Gyoma, Kossuth Lajos utca 64.

Telefon: 22.

Hirdetések díjszabásai:

Egyhasábos (55 mm széles) 1 cm. magas. hirdetés 20 fillér. Ötszöri hirdetésnél 10 százalék, tizszerinél 15 százalék, a negyedévi hirdetésnél 20 százalék és félévi hirdetés esetén 25 százalék kedvezményt adunk.

1926—1936

A Gyomai Ujság első évfolyamának első száma 1926. évi augusztus 21-én jelent meg. Ennek az első számnak „Beköszöntő” cikkében ezeket írtuk:

„Nagyszerű és nehéz, — gyönyörű és felelősségteljes szolgálatban indulunk utnak, midőn e szegény magyar nemzeti ünnepen, István király napjának idején új lapnak a hasábjain köszöntjük tisztelt olvasó közönségünket.

Nagyszerű és gyönyörűség és szolgálat, mert erőnk, tudásunk és nemes érzéseink egész készsége hozzuk e lap hasábjain nagy közönségünk szolgálatára, hogy építeni igyekezzünk egy rombadólt magyar életet, hogy felemelni igyekezzünk egy aláhanyatlott erkölcsi világnézetet, hogy gazdaggá tegyük e mai szeretetlen társadalmat a mindezeket átölelő szeretetben és jóságban.

Közégi életünkben szorgalommal keressük, hogy hol lehetünk javára, előmenetelére a mi lakóhelyünknek és vele együtt a másik nagy szomszédos községünknek, Endrődnek.

Abban a reménységben vagyunk, hogy nemes, jó és hasznos szolgálatot fogunk így végezni és községeinknek közönsége támogató és megbecsülő szeretete fogja kísérni vállalkozásunkat, törekvéseinket és szolgálatainkat.”

Tíz év múltán is ezzel a beszámolóval és új beköszöntővel köszöntjük olvasóinkat.

Egy vidéki lap életében nem olyan nagy idő tíz év, hogy ezt az évfordulót jubileummá nyilváníthatnánk. Annyira azonban mégis jelentős ez az évforduló, hogy az azóta megjelent 535 száma a Gyomai Ujságnak mégis csak hozzájárult községeink kulturális, társadalmi és gazdasági életének kialakulásához.

Építő munkánkat nem hangzatos személyeskedésekben kerestük és találtuk meg. Megfelelő modorban, megfélelő körülményekkel és tárgyismerettel közöltük közdolgozatban a véleményünket. Tudatosan vi-

seltük egyszer — másszor a vádját annak, hogy nem nyilvánítottunk véleményt egyik — másik olyan ügyben, amelyet mi nem láttunk tisztán — és mások sem látják még máig sem tisztán ezeket a „nagyport” felvert személyi ügyeket. Igaz, hogy ezzel az elvünkkel elszarlasztottuk az ilyen „szenciacióknak” anyagi lehetőségeit és megfosztottuk magunkat attól, hogy közsegeink lakosaitól vagy a „kiszervezés”-től való félelemből vagy a hizelgő ki-decsérésből olcsón kierőszakoló „tekintélyt” szerezzük meg magunknak.

Nem mélyedünk bele a visszaemlékezésünkkel a közsegeink közönségének vagy önmagunknak a bírálatába. Tudjuk, hogy nemes szándékkal, építő — és nem romboló célkitűzés-

sel nyultunk a szőnyegen lévő eseményekhez. Sohasem erőszakoltunk olyan dolgokat, amelyekből a köznek kárát láttuk. És, hogy az olvasóközönségünk megértett bennünket, ennek legértékesebb bizonyítéka az, hogy a Gyomai Ujság elérte a tizedik évfordulóját és bizakodással, reménységgel folytatja a megkezdett munkáját. Annyira megyünk a bizakodásunkkal, még abban is reménykedünk, hogy elérjük, amikor községeink lakossága — kivétel nélkül — szükségét és hasznát látja a Gyomai Ujság létének és megerősödésének,

Hálásan köszöntjük kedves olvasóinkat és kérjük őket, hogy továbbra is támogassanak bennünket nemes munkánkban.

A szerkesztőség.

Augusztus 30-án gazda- és munkásnap lesz Endrődön

Az egész vármegye gazdái nagyban készülődnek a jövő vasárnapi endrődi gazdanapra. Az orosházi kisbirtokos szövetség, az orosházi gazdaiszjak egyesülete és a vármegye más gazdaegyesületei testületileg vesznek majd részt. A gyomai gazdák együttes átmenetelét Endrődre dr. Sorbán Jenő főszolgabíró szervezi meg.

A gazdanap előadói mezőgazdasági szakkérdésekkel és szociális kérdésekkel foglalkoznak. Eddig a következő orszá-

gos hírű közigazdákat várják a nagy napra: dr. Marschal Ferenc és dr. Antal István államtitkárok, Meccsér András, gróf Teleky Mihály, Schandl Károly, Krüger Aladár, Csizmadia András, dr. Tóth Pál és dr. Piukovich József.

A gazda- és munkásnapra nem bocsátanak ki külön meghívókat.

Reméljük, a gyomai gazdák és munkások megfelelő számban vesznek részt az endrődi ünnepélyen.

Kertészeti kiállítás Gyomán

Ezton is értesítjük községünk földmivelő és kertészkedő lakosságát, hogy Békésvármegye ezidei kertészeti kiállítását a vármegye Vezetősége 1. év október hó 3—5. napjain Gyomán szándékozik megtartani. Díjmentesen kiállítható mindenféle kertészeti termény, a fő helyet azonban a gyümölcs fogja elfoglalni nyers és feldolgozott (befőtt, íz, aszalvány, bor, pálinka, kocsonya, sajt, ecet

stb.) állapotban. A helybeli termelők helyzete könnyű, mert nem kell terményeit csomagolni, szállítani, s az idén jó és elegendő anyag is áll rendelkezésre. Nincs olyan földmives, vagy kertész, aki valamit ne tudna mutatni! A kiállítandó anyagot megfelelő hely biztosítása céljából a Békésvármegyei Kertészeti Egyesületnek Békéscsaba, kell bejelenteni legkésőbb szeptember 20-ig. Bejelen-

tő nyomtatványokat vitéz Pajor Gyula gazd. népiskolai igazgatónál lehet kapni, aki a kiállítással kapcsolatos minden kérdésre felvilágosítást is ad. Gyümölcsstermesztők Egyesületének Vezetősége.

Aratási ünnep a tanyán

A kondorostanyai Hangya Szövetkezet vezetősége az idén is megtartotta a szokásos nyári ünnepségét az aratási és cséplési munkákban résztvevő munkások számára.

Augusztus 15-én délután 3 órakor a gyönyörű szép idei búzakalászközből font koszorút leányok vitték a templomba. A férfiak és a szövetkezet vezetősége követték őket. A templomban hálaadó Istentisztelet volt.

A templomból kijöve zene szóval fogadták a koszorúvivő leányokat és a közönséget. Azután a szövetkezetben nappali mulatság volt, amelyen a részesekek díjtalanul vehettek részt.

És most álljunk meg egy szóra!

Mostanában annyiféle ünnepélyt rendeznek az emberek, de kérdem: van-e egy is, amelyik a vett Istenáldásért való hálaadással és a munka és a munkás megbecsülésével volna összekötve?

Ez a tanyai ünnep ilyen volt. A papunk is a templomban a bibliai csodás kenyérszaporításból kiindulva a kis búzaszem csodával határos életét magyarázta meg, már amennyire ez emberileg lehetséges. — Néhai Pálffy Béla, volt gyomai plebános mondotta egyszer egy prédikációjában: „Hol van az a tudós, aki egy búzaszemnek az életét, eredetét tökéletesen meg tudná magyarázni?”

És a kis búzaszem csodálatos életszaporasága most hatványozott mértékben áll előttünk. Ne legyünk tehát olyanok, mint a bibliai tíz meggyógyult, akik közül csak egy ment vissza a jótéteményt megköszönni. Névtelen.

Szent István napjára

Ünnepi lobogódiszben áll a főváros, hogy hódoljon első koronás királya nemes emlékének. A pompás nemzetközi gyors- és luxusvonatok már napok óta ontják magukból az ideérkező külföldi vendégeket, ugyanugy, mint azok a megkettőzött belföldi járatok, melyeken — kivételesen — féláru menetjeggyel zarándokol Szent István király ereklyeként őrzött jobb-kezéhez a megcsontított magyar haza népe.

Pompás látványosságok, káprázatos tűzijáték gyönyörködte a résztvevőket; a Duna méltóságosan hömpölygő vizén fényűzően berendezett sétahajók, a nagyvilági életet mutató dunaparti korzón hosszú padsorok állnak rendelkezésre, hogy minél kényelmesebben adhassák át magukat annak az élvezetnek, amit ez az esti, színpompás látvány jelent.

Az ünnepélyek fénypontja mindenesetre a „Gyöngyösbokréta” bemutatása. Elvitathatlan érdemet szerzett ennek az igazán attrakció-számba menő látványosságnak megszervezésével Paulini Béla, mert a ma már nemzetközi Budapesten talán ez az egyetlen, amivel demonstrálhatjuk, hogy népünk igenis hűségesen őrizte meg

egy hosszú ezredéven át szokásait, viseletét, s istenadta, őszönös művészetét, s kétségtelen, hogy ezzel az ötlettel többet használt hazánk, fővárosunk idegenforgalmának, mint a hivatalos propaganda írodák.

Jóllehet ez az ünnep immár hosszú idők óta a fővárosé, — lélekben a fővárossal együtt ünnepei minden magyar. Sem a legnagyobb vidéki városok, sem a kisebb falvak, nem gondolnak féltékenységgel, irigységgel Budapest sikerére, mert hiszen ez a siker — közvetve bár — az egész országé mégis: Magyarországé. Ezé a szegény, megcsontított, gyászbaborított hazánké...

Méltóbb helyet ennek az ünnepségnek megrendezésére amugy sem találhatnánk, mint az ősi város falai között: Budán, amely a tatárjárást, töröküldést, a kuruc-labanc világcsatáit, elnyomatásunkat is átélte, s mégis megőrizte történelmi becsü emlékeit.

Csak amikor ezekre gondolunk, eszmélünk reá arra, hogy itt lenn az Alföldön, történelmi emlékeink — nincsenek. Az itteni településeket 150 éves uralma alatt feldulta a török, kifosztotta a hosszú háboruszkodás, s mint annyi sokszor egy ezredéven át, — kezdetünk megint előről — mindent.

Budán, a régi királyok városában, ahol Szent István jobb-kezét őrizzük, minden megpróbáltatása közepette is más volt az élet. Az Alföld, a távoli vidék szegény zsellérnépe királyainak csak a — balkezét érezte mindég.

Azonban — mégis élünk!

S hogy tovább is élhessünk te k i n t s ü k talizmánnak első nagy királyunk ereklyéjét, azt a behalzsamozott jobbot, s soha ne térjünk le arról az útról, amit ez a szent Jóbb jelöl ki népe számára:

A keresztényi, a krisztusi élet utjáról...

Csendőrkézen „Gyoma réme”

Szenzációs eseménye volt községünknek a most elmúlt az a bravuros fogás, amellyel derék csendőrségünk egy nem mindennapi bűnözőt tett ártalmatlanná, letartóztatásba helyezvén Nagy Károlyt, aki bűnös üzelmeit — saját bevallása szerint — immár több mint hét esztendeje űzi, anélkül, hogy erről barátainak, ismerőseinek, vagy hozzátartozóinak sejtelme lehetett volna.

Az első gyanú

Nagy Károly, — egy köztisztviselőben álló, s igen rendezett viszonyok között élő család sarja, — beállított a napokban Csáky Dániel órásmesterhez, akinek javítás céljából egy remekművű aranyórát adott át. Csáky — aki előtt az óra ismerős volt. — meg is kérdezte Nagyot, hogy miképen került ez a szép óra birtokába? Nagy

Károly azt felelte, hogy régi családi emlék, majd tudomásul véve azt, hogy aznap délután 5 óra tájban már érie jöbél, — eltávozott. — Csáky Dániel nem fogadta el az óra eredetére vonatkozó magyarázatot, s gyanuját közölte a csendőrséggel.

Igy történt azután, hogy amikor Nagy Károly délután belépett Csáky Dániel üzletébe, hogy a kijavított órát átvegye, nyomban utána — mintha csak véletlenül történt volna, — belépett a csendőrkézen is. Amikor a járőr vezetője az órára pillantott, mely akkor már Nagy kezében volt, — felkiáltott:

— Ninil! hiszen ez a Neményi doktor ur órája!... Azután Nagyhoz fordult:

— Hol vette maga ezt az órát?

Nagy elpirult, zavarba jött, előbb Csákyra, majd a csen-

TÁRCA

Pendelizés.

Írta: BERÉNYI DÁNIEL (2)

Halat csakugyan nem huzott ki a háló, csak iszapot, néhány mocsári kagylót, ázott törmeleket, a pipa sem volt benne.

— Nem jó helyre dobtad! Emerre tróháld!

Katona Jóska összeszedte a hálót. Megpróbálta másodszer is. Ugyanugy járt.

— Mesmeg emitt! Ne hagyj magad!

Eszteró Imre bácsi sunyin hunyorgott ki kobakfedője alól és látta, hogy Katona Jóska homlokán a düh verejtékcseppjei kezdenek gyöngyözni.

— Na, még egy sukka balra!...

Semmi.

— Egy sukka jobbra!...

Ismét semmi. Csak egy hatalmas kecskebéka szorult bele egy hálószembe. Katona Jóska megfogta hátsó lábát, kirántotta, meglóbálta, földhöz vágta. A béka nagyot nyekkent, nyelve kifordult, lába reszketve rángatózott.

— Hun a pipa, Jóska?... Ugyi, hogy feneketlen?

Katona Jóska nem válaszolt. Gyilkos pillantást vetett Eszteró Imre bácsira. Magát is vé-

gig nézte. Inge, gatyája egy víz, egy latyak. Legalább egy nyálas compót, tüskés sügért, vagy egy nyavalyás dévérkeszeget fogna és pipáját huzná ki, hogy betömhesse a száját ennek a vén sunyinak. Még egy utolsó kísérletet megkockáztatott, megint nem sikerült semmi iszapon, békateknőn és csőr-mőn kívül. Nagyokat lélezett. Szeme sötétje rávillámlott Eszteró Imre bácsira. Dörgő hangja is odamordult.

— Csuffá tett kee!...

— Mán, hogy én?...

— Kend hát! Oda a pipám, meg a becsületem!

— Ha jukasmarku vagy!

— Jukas a kend eszetokja!

— Nana. Ne zörögj!

Katona Jóska leoldta csuklójáról a huzókötél hurkát, a csőnak végéről kihajolva megöblítette a hálót, csomóba gyurta, kétkézzelel magasba emelte és nagy erővel oda vágta Eszteró Imre bácsi lába elé. Nagyot csattant a vizes háló is, meg Katona Jóska hangja is.

— Csinájja kend, ha jobban tuggya! Én többet nem pendelizek, mig ilek! Nem én!

Felrántotta csizmáját, uadrágját, mellényét. Dörgő léptekkel elballagott. Rá sem né-

zett Eszteró Imre bácsira, meg a hálóra.

Mihelyt eltűnt, az öreg csász a gyepre dobta hosszú botját, lehajolta a hálósomóért, kibogozta és végig csinálta a Katona Jóskától látott mozdulatokat. De nem úgy, mintha most próbálta volna először. Szakavatott, ügyes, kitanult fogásokkal, csak öregesen. Fiatalkorában ő is volt orvhalász. A pendelháló surrogva repült a víz színére, remek körbe terült. Alig ért fenekét, a huzókötél nagyot rándult.

— Megvan, ha el nem szalad! — motyogta magában.

Kétszer majd becsuszott a vízbe. Fene erős hal. „Az lesz, a főrás jukáru!” — gondolta. Nem szabad sietni. Komótos lassúsággal, szélteben riszálva a kötelet, huzta a hálót, hogy a hal mentől jobban belebonyolódjék. Már látszik a teste, menthetetlenül fogoly a másfélméteres harcsa. Farkcsapásával fölkaparta szélénél a vívet. Feljebb vonszolta a gát füves alá. A harcsa tátogott, hálóstól tótágasba pattant, végigdől a gyepen, kettőt-hármat még kalimpált, aztán megadta magát sorsának, mert Eszteró

Imre bácsi ráhasalt, két karjával körülölelte. A csőszház felé kiáltott:

— Zsófi te! Gyere! a zsákkal!

Mire a fogatlan, ezer ránkba szedett képű öregasszony odaért a zsákkal, Eszteró Imre bácsi kibogozta a hálóból a megnyugodott harcsát. A hálóba akadva megtalálta a pipát is. Nagyot kurjantott.

— Anyjuk! Hálóm is van, halam is van, pipám is van! Kettő! Ez ünneplő pipa lesz!

Bütykös ujjait szerelmesen huzogatta végig a nagy hal zöldesfekete, nyálkás hátán, hosszszubajuszu, szélesszáju fejéig.

— Csak okos ember kend, apjuk! — jegyezte meg Zsófi néni elismeréssel, miközben a zsákot tartotta és az állatot belenoszogatták. Farkából félméternyi kilógott.

— Leneték is! Hetven éves vagyok. Jól mutattam neki, hova lókje a pipát is, meg a hálót is!

A szeptembervégi napfény sárgás zuhatagban fűrésztötte meg őket.

Vége.

dörökre nézett, azután akadozva kinyögte:

— Találtam kérem... találtam... az utcán találtam...

Mintán ez a magyarázat a csendőröket ki nem elégítette, a homály tisztázása céljából Nagy Károlyt magukkal vitték.

Megindulanyomozás

A csendőrségre érve azután látta már Nagy, hogy a tagadás, hazadozás nem használ, a kereszkérdések pergőtüzében összeomlott, s vallani kezdett. Vallott, mint a karikacsapás.

Bevallotta, hogy hogyan kerítette birtokába dr. Neményi Honfi aranyóráját, hogyan hatolt be lopva dr. Tardos Gáspár ügyvéd lakásába hasonló célből, hogyan zavarta meg hivatalan látogatását az ügyvéd, s hogyan menekült el a néki, hogy őt a meglopni szánt ügyvéd felismerhette volna, elmondotta miképen lopta el a Hősök ünnepén Zöld Sándor kántortanítónak ruháit, mialatt a károsult a templom orgonájánál állt...

Pontosan részletezte, mint lopta el éjjel, három fordulóban, B. Kiss Imre, Kossuth Lajos utcai lakosnak két zsák búzát, s ezenkívül elmondta mindazt, ami épen eszébe jutott...

A csendőrségnek alapos munkát ad még, amíg a pontos bűnlajstromot összeállítja, ám bár ebben nagy segítségére lesz az a naplószerű feljegyzés, amit Nagy Károly e törvényellenes cselekedeteiről vezetett, s az a körülmény, hogy az összelopkodott értéktárgyak szinte kivétel nélkül, még ma is, — hét év múltán — megvannak. Persze rejtett, biztos helyen, s ezért, hogy az általa okozott károk legnagyobb részt megtérülnek.

A nyomozás lefolytatása után az iratok a gyulai Törvényszékhez tételnek át, s ott, az ügyesség fogházában várja be Nagy Károly ügyének főtárgyalását.

Mit mond a közönség

A letartóztatás, illetve őrizetbevétele, amelynek híre a községben bombaként hatott, a legszélesebb érdeklődést váltotta ki. — Azok, akik Nagyot, családját, hozzátartozóit ismerik érthetetlenül állanak Nagy Károly kéllaki élete előtt, s igyekeznek ezt lélektani alapon magyarázni. — Ezeknek lehet is némi igazuk, mert, hogy ezeket a bűncselekményeket csak valami lelki kényszer hatása alatt, s nem a haszon-, a jogtalan előnyök céljából követte el, azt a körülmények igazolni látszanak.

A lopásokra, betörésekre, rászorulva, ráutalva nem volt, s hogy az ellopott értékekből valóóságos muzeumot rendezett be magának, e mellett szól.

Hivatásos bűnöző, aki bűneit az anyagi haszonért követi el, sietve ad tul minden értéken,

— még pedig a bűn színterétől minél távolabb, s a lopott órát nem viszi előbb javítani.

Bizonyos, hogy egy lélektani rejtéllyel állunk szemben, ezért érdeklődéssel nézünk az ügy fejleményei elé.

Hátha ezek megozzák a rejtélyre a megoldást is? —

Rekord-termés várható tengeriben, burgonyában, répában

A Földmívelésügyi Minisztérium legutóbbi termésjelentése megerősíti azt, amit különben úgy is tudtunk, hogy a jó közepes, sőt kitűnő kalászos termés mellett a kapásokban rekordtermésre számíthatunk. Míg más esztendőben vagy a szemesek, vagy a kapások termése volt csak kielégítő, ebben az évben az ország legtöbb részén az összes termények jól fizettek. A gazdáknak lesz miből pénzelnők, jól meg kell azonban goldolni, hogy az ezévi jövedelemtöbbletet milyen hasznos befektetésre fordítsák.

A kedvező nyári időjárás, az aránylag sok csapadék, a kapások fejlődését rendkívül elősegítette. Míg más esztendőkben ilyenkor nedvesség hiányában a tengeri, a burgonya, a répa, már lassanként befejezi fejlődését, addig ezidén a növények még szépen díszlenek és még sokat fejlődhetnek. Ez a termés nagyságára természetesen

kedvező hatással van, azonban a növények betakarítását kitolja egyrészt a tenyészidő meghosszabbodásával, másrészt, mert a nagymennyiségű kapásnövény betakarítása is embert, állatot egyaránt huzamosabban igénybe fog venni.

Ennek hátránya lesz, hogy kapások után következő ősziak alá a talajt nem tudjuk majd kellőképpen és idejében előkészíteni. A talaj nem fog beéredni és ezért a vetések csiranövényei nem találnak a talajban elegendő mennyiségű könnyen fölvehető növényi tápanyagot. Ezt annál kevésbé találhatnak, mert a kapások nagy termése minden rendelkezésre álló növényi tápanyagot nagy termésükhöz felhasználják. Ebből az elgondolásból is fontosnak látszik, hogy az őszi kalászosokat ezidén műtrágyával különösképpen ellássuk. Erre meg van a mód, a jó termésből telik műtrágyára is.

Elmélkedés a vásárról

Nem akartam ünneprontó lenni.

Azt a bizakodó, derűs hangulatot, amellyel ennek a most lezajlott országos vásárnak nézett elébe községünk közönsége, ezzel az elmélkedéssel nem akartam megzavarni, mert hiszen belátom: nagyon de nagyon rég volt az, amikor valaminek úgy örvendtünk előre, mint ennek...

Most azonban, hogy a vásári zaj már elült, s a kopott börtárcák, bugyellárisok, nemkülönben a szalmazsákok közé rejtett harisnyafejek ismét a megszokott méretekre laposodtak le, időszerűnek látom, hogy röviden vázolja a vásárok keletkezését, fejlődését, s végül elfajulását, rámutassak arra, hogy ennek az országos vásárnak — kifejezetten a kirakodóvásárnak intézménye mennyire rossz, mennyire elavult, s főleg: mennyire épen a vásárló közönség érdekei ellen való...

Hogyan született meg a vásár intézménye?

Ez bizony igen régi időkbe nyulik vissza, azonban már akkor is egy lassu fejlődés következménye volt. Amikoriban ugyanis a vasút, a posta, az autó még csak a feltalálóknak fantáziájában élt, s az egyes iparágak művelői, céhekbe tömörülve, elszórtan, csak az ország egy-egy bizonyos helyén dolgoztak, mint például Szegeden a papucsosok, a szitakészítők Kaposon, késések Székesfehérvárott, a pipakészítők Selmechányán és így tovább, országos érdek volt, hogy ezek a különböző iparcikkek, melyeknek jóságát, megbízhatóságát, tartósságát a híruk mesze megelőzte, eljussanak azokra a helyekre is, ahol azok készítésével nem foglalkoztak. Ily körülmények között a vásár egy igazán hézagpótló intézmény volt, s amellett teljesen megbízható, mert a portékát maga a készítő iparos szállította vásárról-vásárra, aki lelkiismereti kérdést csinált magának abból, hogy azzal, amit ő készített, s ő maga

adott el, a vevője meg is legyen — elégedve. Érthető tehát, hogy apáink méltán szerették meg és kedvelték hosszú időkön át a vásárt, amely intézmény iránt előszeretűk természetükké vált. Tradícióvá, amit a magyar embernél, — különösen a magyar földműves embernél jobban tisztelni senki a világon nem tud, s amely tiszteletét a tradíciói iránt nem tudja homályosítani sem a folyton fejlődő élet, sem pedig a változó idők rohanása.

Pedig hát az idők alaposan változtak.

Az iparosok, akik azelőtt vásárról-vásárra járva, saját készítményü portékáikkal verekedtek ki maguknak a hirtvet, lassan elszaporodtak, el annyira, hogy mindegyikből jutott már egy-egy faluba több is, hogy ügyességüket, hozzáértésüket, szorgalmukat, az azokat igénybe venni óhajtóknak minél könnyebben hozzáférhetővé tegyék, s hogy ezáltal, — működési körüket szűkítve, — mentesülvén egyben a vásárral járó tetemes költségek-től, minél olcsóbbakká, versenyképesebbekké lehessenek. Az iparosság ezen egészen ösztönös törekvésének céltudatosságát a maradi közönség vagy nem ismerte fel, vagy nem akarta felismerni, s ennek tulajdonítható, hogy a kevés kivételtől eltekintve, iparosságunk nem boldogult. Nem boldogult pedig főleg azért, mert az országos vásárok, — melyek hovatovább teljesen öncélúakká váltak — lebirhatatlan versenyt támasztottak nekik

A régi iparosoknak a vásároknak elfoglalt régi helyét idővel egy szervezett siserahad foglalta el, mely silány, selejtes gyári portékával árasztotta el az országot. Ennek a vásározó népnek nem az a cél lebeg soha a szeme előtt, hogy a vevőt meglegedésre szolgálhassa ki, hanem csak az, hogy azt a silány, minden kritikán aluli árut, amit ma itt, holnap már amott vásárol össze, minél magasabb haszonnal adhassa tovább. Ez — ha akad is némi kivétel, — ma már nem vitás. A mai vásár, mely a régiéknak csak torz mása, nem egyéb, mint lelkiismeretlen kizsákmányolása a magyar gazdaember ragaszkodásának az ősi szokásokhoz.

A magyar ember szeret alkudni. Tény, hogy ennek az élvezetének sehol oly mértékben nem hódolhat, mint épen a kirakodóvásáron. Hogy végeredményben kapott-e a pénzért megfelelő értéket, arra nem gondol. Szerinte, — mint-

hogyan az alku sikerült, — jól vásárolt.

Tegyük csak a szívünkre kezünket kedves olvasóim, s valljuk be magunknak: hányszor csaptak be bennünket az ilyen vásárokon? S ha bevallottuk, okuljunk. Azután gondolkozunk is egy kicsit. Próbáljuk megállapítani magunknak, hogy az a látszólagos előny, amit a vásáron történő vásárlás nyújt, arányban áll-e azzal a kockázattal, amit ezzel magunkra vállalunk?

Ha a vásáron vett ruha egy eső után tönkremegy, ha a sárban leszakad lábunkról az ujonnan vásárolt csizma, bakancs, ha a fazékról kiszül, hogy lyukas volt már eredetileg is, s csak ügyes kézzel tüntették el egy kis festékkel a bajt, hogy a vevő észre ne vehesse, ugyan hová fordulunk panaszunkkal? Amikor másnap már arra sem tudunk visszaemlékezni — pláne ha a megívott „áldomás“ is hozzájárult ehhez, — hogy melyik sátorban vásároltunk? ...

Ne felejtjük el, hogy nem az a jó, ami olcsó, hanem megfordítva: csak az a portéka olcsó, ami elsősorban jó. S mert jó árut csak szakavatott iparosnál, megbízható, komoly kereskedőnél kaphatunk, saját érdekünk, hogy oly iparosnál dolgoztassunk, oly kereskedőnél vásároljunk, akit baj esetén — fölön is foghat az ember.

Vegyük csak példának községünket.

Vannak derék, szorgalmas, pontos, megbízható iparosaink, komoly kereskedőink. Megvan a felszerelésük, berendezésük, tudásuk, szorgalmuk, s mégis — küzdenek a léttel. Aki még el nem esett, az épen, hogy csak tartja magát a felszínen, ugyanakkor, amikor egy-egy országos vásár annyi pénzt szippant ki a községből, amennyiből ezt az iparostársadalmat egy negyedéven át, — a másik vásárig — kiadósan foglalkoztatni tudnánk.

Végezzünk azzal a tévhitel, hogy a helybeli iparos, kereskedő drága. Drágább, mint a vásári árusok. Ez nem igaz. S ha egy kicsit is tudunk számolni, arra magunktól is rájövünk, hogy amivel a vásári áru árban olcsóbb, az minőségileg csak aránytalanul rosszabb lehet. Mert ha a vásári árus, — mondjuk Budapestről — lerándul Gyomára, csak azért, hogy az itteni vásáron csak 100 pengőt áruljon ki, ugy ezt a 100 pengőt már terheli az a 15 pengő költség, amit az ő oda-vissza utazása jelent. Ezt

a költséget, — ami az itteni kereskedőnek csak néhány fillér, amennyi a csomag postaköltsége, — a vásári árusnak be kell hoznia. S behozza. Hogyan? Ugy, hogy megtéveszti a vevőt. Nagy szóbeszéssel addig dicséri a drágára tartott árut, amit a vevő hosszas alku után olcsón ugyan, de mégis 15—20 százalékkal vesz meg drágábban, mint amennyiért ugyanazt a minőséget a helybeli boltokban megvehetné. Hogy az iparcikkekről ne is beszéljünk. Mert arról például, hogy miből, hogyan, s mily munkával készül el egy vásári ruha, vagy csizma, cipő, jobb nem is beszélni. Ezt azok az iparosok tudják legjobban, akik maguk is kénytelenek „vásárra“ dolgozni.

Azonban nemcsak ez az érv szól a saját iparosságunk, kereskedelmünk foglalkoztatása mellett. Iparosaink, kereskedőink, — kiket nagyjából gyermekkoruk óta ismerünk, itt élnek közöttünk, itt dolgoznak, — ha dolgoztatjuk őket, — itt fizetnek adót. Azt a pénzt,

amit itt keresnek meg A-tól, holnap már ugyanitt fizetik ki B-nek. Mindannyian derék, szorgalmas napszámosai annak a munkának, amely az erős, független magyarság kiépítését célozza.

Hát nem hálátlanság tőlünk, ezeknek mellőzésekkel idegen, haszonleső kufárok zsebeibe tolni azt a pénzt, amit azok innen kivisznek? — akkor, amikor az a pénz itt benn, a község falai között is megmaradhatna, s jótékonyan befolyásolhatná a község gazdasági helyzetét? ...

Tudom, soká tart, amíg ezekre az igazságokra rájön a magyar ember, s hogyha rá is eszmél, hosszú időbe kerül, amíg az orvoslást erre a bajra megtalálja, de hogy megtalálja, abban — bármily érdeklődéssel is kell szembeszállnia, — nem kételkedem.

S ez az orvosság — akár mily radikálisnak látssék is, — nem lehet más, mint a kirakodó vásárokat intézményes megszűntetése! H. E.

A BIBORHERE MINT LEGOLCSÓBB ZÖLDTRÁGYANÖVÉNY

A talaj tápanyag készletének fokozásánál, mint tudjuk, jelentős szerepe van a pillangós takarmányféléknek, melyeknek számos fajtája gyengébb talajokon is jól diszlik. Nagyon értékes a pillangósok azon képessége is, hogy a gyökereiken élő baktériumok közreműködésével a levegő nitrogénjét le tudják kötni és így a talajt ezzel az értékes növényi tápanyaggal gazdagítják, a visszamaradt gyökér és tarló maradványok pedig elkorhadásukkal növelik a talaj televénytartalmát. Az istállótrágya, mint tudjuk a legtöbb gazdaságban nem elegendő, a műtrágyák sikeres alkalmazása viszont megkívánja a talaj megfelelő televénytartalmát.

A nitrogén gyűjtés mellett épen a televénytartalmat kívánjuk fokozni az ugynevezett zöldtrágyázással, melynek lényege mint tudjuk az, hogy a trágyázandó területen alkalmas növényt, rendszerint pillangóst, termesztünk és ezt java virágzásában alászántjuk. Különösen a laza homoktalajok szegények növényi tápanyagban és televényben egyaránt. Itt van tehát leginkább jelentősége a zöldtrágyázásnak, mellyel a talajt minden különösebb nehézség és befektetés nélkül megjavíthatjuk. Ha a zöldtrágyázást kiegészítjük foszfor és szükség esetén káli tartalma

műtrágyákkal, akkor munkánk eredménye fölér egy jó istállótrágyázás értékével.

Minden talajjavító eljárásnál a gazdának elsősorban a költségekkel kell számolni. Ha ezt a szempontot mérlegeljük, a zöldtrágyázás egyike a legolcsóbb talajjavítási eljárásoknak. A zöldtrágyázás főként akkor olcsó, ha a zöldtrágyaként alkalmazott növény vetőmagja olcsón áll rendelkezésünkre. Legolcsóbb az a mag, amit magunk termesztünk, amiért tehát nem kell pénzt kiadni. Ha pedig vásárolni vagyunk kénytelenek a vetőmagot, akkor azt kell néznünk, hogy mely pillangósféle magjának a beszerzése a leggazdaságosabb. Itt azt is mérlegelni kell, hogy a zöldtrágyázás olcsóságánál nemcsak a vetőmag ára jön tekintetbe, hanem az a körülmény is, hogy a zöldtrágyanövény a termelés sorrendjébe a rendes vetésforgó megbontása nélkül beilleszhető legyen.

Ha mindezeket figyelembe vesszük, akkor a különböző pillangós félések között zöldtrágyázás céljaira ez időszert a biborherét kell elsősorban említenünk, mert ennek magja mostan rendkívül olcsó, lévén a vetőmag ára jelenleg 32—35 fillér kilogrammonként. A vetőmagszükséglet kat. holdankint 20—24 kg. kereken tehát 7—

ra szükséges vetőmag ára. Más években a biborheremag ára a mostaniak kétszerese szokott lenni, sokszor még több is. Indokolt tehát, hogy a biborheremag mostani kivételes olcsóságát a zöldtrágyázás szempontjából mindenütt hasznosítsuk, ahol a gyenge talajok megjavítására a zöldtrágyázás szóba jöhet.

A biborherét a nyár vége felé, augusztus végén szeptember elején vetjük. Előveteménye rendszerint kalászos. A vetőmag szükséglet kat. holdankint, mint fentebb már említettük 20—24 kg. A talaj előkészítése és a vetés más apróbb-magvú pillangóssal azonos módon történik. Istállótrágyát rendszerint nem adunk alá, mert akkor a biborhere nem gyűjt a levegőből nitrogént, vagy csak nagyon keveset, már pedig a pillangós termesztésével célunk az is, hogy a talajt nitrogénben gazdagítsuk. Ellenben adjunk a biborhere alá vetéskor 150—200 kg. szuperfoszfátot kat. holdankint és 80—100 kg. 40 százalékos kálisót, vagy 60—80 kg. kénsavas káliumot. A talaj mésztartalma iránt nincsenek különösebb igényei, türi a mészszegény állapotot is, ennél fogva figyelmet érdemel ott is, ahol más mészigényesebb pillangós nem termesztendő, a csillagfürtöt pedig, amely tudvaleg a mészszegény talajok értékes zöldtrágyanövénye, valamely oknál fogva nem tudjuk termesztetni. A biborhere tavasszal korán fejlődik, április végén május elején már alászántható. Utána még termesztünk kapás pl. rövid tenyészidejű tengerit, vagy takarmánynövényt úgy, hogy a vetésforgó sorrendjét a közbeillesztett zöldtrágyázással nem kell megbontanunk, miután a helyes vetésforgónál a kalászos után kapást vagy takarmányt termesztünk. Ily módon a biborhere beillesztésével nem kell lemondani egy egész évnek a terméséről.

A biborhere, mint talajgazdagító növény is az értékesek közé tartozik. Dr. Villax Ödön vizsgálatai szerint 100 rész földfeletti termésre esik 70—100 rész gyökértermés gyenge talajon. A tápanyagban gazdag talajon a gyökér mennyisége a földfeletti részhez viszonyítva kevesebb, 100 részre 50—80. A talaj nitrogén-gazdagodása ugyancsak dr. Villax Ödön vizsgálatai szerint sok vizsgálat átlagában 42 kg-ot tesz ki. Ezt a biborhere majdnem teljes egészében a levegőből veszi. Olyan mennyiségű nitrogént viszunk tehát a biborhe-

rével a talajba, amennyit más-ként pl. kereken 100 q. istál-lótrágyával, vagy 2,5 q. Péti sóval tudnánk megadni.

Ha a költségeket vizsgáljuk, tisztán a zöldtrágyázás költsé- get kal. holdra vonatkoztatva átlagban a következőképen ala- kul:

1. Vetőmag 20 kg. biborhere á 35 f. = 7 P., 2. Talajelőké- szítés, vetési munkák 6 P., 3. A zöldtrágyanövény alászántá- sása 6 P. Összesen: 19 P.

Ha figyelembe vesszük, hogy számításunk szerint 19 pengő költség ellenében a talajt mint- egy 40 kg. tiszta nitrogénnel gazdagítottuk, azonkívül jelen- tékeny mennyiségű televény- tartalom is áll elő, úgy ar- ra az eredményre jutunk, hogy a biborhere, mint zöldtrágya- növény a talajerő fokozásának egyik legolcsóbb és leggazda- ságosabb eszköze. A foszfor és káli műtrágya értékelésétől a költségek számításánál el kell tekintenünk, miután az a zöld- trágyanövényvel együtt a talaj- ban visszamarad a következő növényzet számára. P e r s z e másként alakul a költség-szá- mítás abban az esetben is, ha a zöldtrágyanövény beilleszté- sével egy egész évi, vagy lega- lább fél évi termésről le kell mondanunk. A biborherénél ettől a költségtől eltekinthetünk.

Toth Lajos
mezőgazd. kamarai titkár.

Anyák napja

Az Országos Stefánia Szövet- ség gyomai fiók szövetsége Szent István napján d. e. 11 órakor tartotta meg a Magyar Anyák napját a község háza ta- náctermeiben, díszes közönség jelenlétében, kiknek soraiban helyet foglaltak az egyházak papjai, a község képviselői, a helybeli polgári iskola tanar- női kara, a társadalmi egyesü- letek kiküldöttei és a 158 sz. Védőintézet főorvosa és védő- nője.

Az ünnepséget Záhonyi Ala- dárné társelnök nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket és szíves szóval lelkesen köszön- tötte a kitüntetett anyákat. Utá- na dr. sarkadi Nagy Pál a gyo- mai 158 sz. védőintézet vezető főorvosa méltatta beszédében a Magyar Anyák napjának jelen- tőségét és a sok gyermekes szülők és felnevelő anyák ér- demeit a Magyar hazával szem- ben. Feiler Ernő ág. ev. lel- kész szárnyaló szavakkal beszélt az anyai szeretetről. Azután kö- vetkezett a kitüntetések és pénz jutalmak ünnepélyes átadása. Záhonyi Aladárné társelnök

meleg szavak kíséretében nyuj- totta át a díjakat.

Kitüntetésben és 10 pengő pénz jutalomban részesültek Sáfri Sándorné és Ceglédi Sán- dorné. Egyenként 15 pengő jutalomban részesültek Forgács Lajosné és Szántó Lajosné.

A bensőséges ünnepség a H i m n u s z elénekklésével ért véget. B. I.

Anemzetek versenyében Magyarország a harmadik helyen végzett

A berlini Olimpiáson befe- jezték a nagy versenyt. A leg- több bajnokságot a 70 milliós lakosú Németország nyerte, utá- na a 120 milliós Északamerikai Egyesült Államok és a harma- dik legtöbb bajnokságot a 9 milliós Magyarország hozta el a nagy versenyről.

Ebben a győzelmi örömben lássák be a sportellenségek és hozzá nem értők is, hogy a tanügyi kormányzatunk nagyon jó uton halad, amikor az is- lákban mindig több és több időt szakít a testnevelésnek.

Válasz levél a Szerkesztőhöz

Tekintetes Szerkesztő Ur!...

A „Gyomai-Ujság“ mult szá- mában — egyesek okulására — leközlött, beküldött cikkhez a következőket kell füzünk:

Rangrejtett cikkíró a Gyomai Iparos és kereskedőifjak Ön- képzőköre tagjait „egy igaz ma- gyarságát feledő emberek tár- sasága“ címmel illeti, s meglá- tásának szatirába fulladt tulzá- sával pipás asztaldöngető kár- tyásoknak minősíti a römizés- sel időtöltőket. Kioktatja a leg- szentebb magyar imádság, a „Himnusz“ tiszteletére annak az Egyletnek tagjait, amely egyesület és annak tagjai közel 40 év óta hazafias és kulturá- lis köztudomású ténykedéssel rácafolnak minden önző, irói ösztön, kielégítéséből fakadó, ferde beállítású gunyiratra.

Honszeretetünk tényéből nem von le semmit, ha rádió köz- vetített sportesemények kap- csán felhangzó magyar fohász, a „Himnusz“ magasztos dalla- má, amely Csik Ferkóink átü- tőerejű világsikeréért jut hoz- zánk éter hullámokon — zárt családi — kör jellegű együttes- ben, a kirobbanó örömujjongás és könnyekig való meghatott- ság állapotában nem „vigyázba“ hallgatjuk.

Névtelen cikkíró! — hivatlan minőségben — máskor együtt ujjongjon az örvendőkkal, s ne lovagiatlan szatirával kérkedjen hazafiságot.

Gyoma, 1936. aug. 20.

Tisztelettel:
Haibach Árpád. Kiss István.

HIREK

Gyógyszertárszolgálat. Ünnepnapokon és éjjel minden hónap 1-től 15-ig a Máday és 16-tól a hónap utolsó napjával bezáróan a beéri Balogh gyó- gyszertár tart szolgálatot.

Behelyettesítés. Dr. Márky Barna alispán a gyomai főszol- gabírói állásba dr. Sorbán Jenő tb. főszolgabíró be- helyettesítette. Reméljük, hogy a kivételes közigazgatási szak- térfiut, — aki szociális gondol- kozásával, kezdeményező mun- kaenergiájával és szíves modo- rával rövid pár hónap alatt is megnyerte a járás népének bi- zalmát és szeretetét, — mielőbb megválasztott, véglegesített fő- bíránkul köszönthetjük.

Stefán Béla polgári iskolai tanár, a Hármaskörös felelős szerkesztője Debrecenbe lett megválasztva és új helyét ha- marosan el is foglalja. Az end- rödi polgári iskola egyik kivá- ló pedagógusát, Endröd társa- dalma egy rokonszenves, ked- ves tagját veszíti el Stefán Bé- lában és feleségében. Sok sze- rencsét kívánunk az új álló- máson.

ÉRTESÍTÉS! A rendszeres zenetanítás Gyomán az iskolai évvel párhuzamosan szept. 1-én megkezdődik! — Módszeres zenei szakoktatás és kiképzés a zene minden ágában: zongó- rában, énekben, vonós- és fu- vós hangszerekben, valamint zeneelméletben! — Jelentkezé- seket elfogad és az érdeklődők- nek minden tekintetben felvi- lágosítást nyújt: Benke Lajos, zenetanár, Horthy Miklós ut 37.

33 százalékos utazási ked- vezmény augusztus 28-ának 0 órájától szeptember 13-ának 24 óráig az Őszi Lakberende- zési és Háztartási Vásárra. Iga- zolványok a Wagner fakeres- kedésben és a Lach—Varga cégnél kaphatók.

Számviteli és háztartási tan- folyam a községi gazdasági népiszkola rendezésében. Isko- lánk a következő télen is ki akarja venni részét az iskolán- kívüli munkásságból. Férfiak részére gazdasági számviteli, nők részére háztartási tanfo- lyamot ó h a j t u n k szervezni. Számviteli vitéz Pajor Gyula, háztartást Biró Teréz és Faddi Jolán szaktanítónők fogják ve- zetni. Tanfolyamok csak no- vember elején fognak kezdő- ni, de a szervezéshez már most kell jelentkezni, mert a hall- gatók összegyűjtése és az elő- készítés időt igényel. Kivána- tos lenne, ha a tanfolyam iránt is a multban tapasztalt érdeklődés nyilvánulna meg v. Pajor.

Anyák napja.

Nemzetiszín zászló. Leventék zenélnék. Ma virradt fel napja Anyák ünnepének. Roskadó inakkal. Szemek könnyel teltek. Jönnék a tanyákról öreg ünnepeltek.

Beszéddel köszöntik fényes uraságok. Öreg Julis néni ilyet még nem látott. Kérges kezét rázzák, simogatják vállát. Egyszerre szívével megérzi a halát.

Pap beszélt szárnyal. Stefánia elnök Ajnározza szóval, becézik a delnök. Fonnyadt keble fölé kitüntetési tesznek, Halkan rebesgeti: Nem érdemlem ezt meg

Érdemlit Érdemlit Nyugtadják megszépén Julis néni kendő a legszebbik érdem. Törékeny alakján hú szemek méláznak. Tizenöt gyermeket adott a Hazának.

Bauer Illés.

Felvétel a Márta Diákotthonba. A budapesti IX. ker. Liliom u. 13. sz. alatt levő Márta Máier Diákotthonban megüresedett helyekre, az 1936/37. tanévre szóló felvételi kér- vények beadhatók. Pályázhat- nak oly szegénysorsu, példás viseletű és jó előmenetelű egye- temi és főiskolai (férfi) hallga- tók, kik tanulmányaikat Buda- pesten végzik. A szobák 2—6 személyesek. A város közepén az egyetemekhez közel fekvő szép kertés Otthonban, hol kü- lön tanulói társalgó és fogadó- szoba, fürdő, zuhanyozó, fűtés és gázrezsó használat szolgál- ják a hallgatók kényelmét, a bentlakás díjtalan. Bővebb fel- világosítást készséggel nyújt postán is (válaszbélyeg mellék- lendő!) az Otthon igazgatója.

Hogyan készíthetünk házi- lag fagymentes gyümölcstároló helyiséget? Erre a kérdé- sre ad választ a Növényvédelem és Kertészét legújabb száma. Cikkeket közöl még az idej peronoszpóra-járványról, a kaj- színbarack férgesedéséről, a szőlő és bortermés értékesítéséről, a szőlő nagyarányú rothadásá- ról. Ismerteti az idej nedves időjárás jelentőségét a gyü- mölcsfák metszésére, a kajszin- barackfák pusztulását stb. A dúsán illusztrált színes gyü- mölcsképet is közlő két szak- lapból a Növényvédelem kiadó- hivatala (Budapest, Földmive- lésügyi Minisztérium) egy alka- lommal a lapunkra való hivat- kozással díjtalanul küld mutat- ványszámot.

Jégkoporsó titka. Ez a címe annak a rendkívül érdekes cikk- nek, amely a Délibáb új szá- mában jelent meg. Remek ké- pes rádióműsorokat, színházi cikkeket, pletykákat, novellákat, egyfelvonásos szindarabot, pom- pás riportokat, nagyszerű film- rovatot, és több mint 100 ké- pet talál az olvasó a 100 oida- las Délibábbb. A népszerű színházi képeslap egy száma 20 fillér.

